

Ольга Коновалова,
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри
теорії та практики перекладу,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького,
<https://orcid.org/0000-0002-3296-5523>

Анна Зінченко,
студентка магістратури за ОП
«Переклад (перша – англійська)»,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна

Прагматична адаптація сучасної дитячої літератури при перекладі на українську мову

Pragmatic adaptation of modern children's literature translated into Ukrainian

Анотація. Метою цієї статті є дослідження проблеми прагматичної адаптації у сучасній дитячій літературі на прикладі перекладу дитячої повісті американської письменниці Меган МакДоналд «Джуді Муді й НЕнудне літо». Окрему увагу приділено використанню при перекладі фразеологічних та аксіологічних трансформацій, а саме алюзивних відсилок до пісень та фразеологізмів. Авторка оригіналу вживає алюзії на різні пісні та фразеологізми з метою надати нову інформацію для юного читача та розширити його світогляд, спираючись на власний досвід, тим самим викликаючи довіру до себе. Перекладачка, навпаки ж, переорієнтовує такі реалії на україномовного читача, зберігаючи при цьому прагматичну адаптацію тексту на цільову аудиторію. Зокрема, у цій статті розглянуто фрагменти, коли перекладачка не підбрала влучний відповідник і тому нами запропоновано власний варіант. Прагматично спрямованими є й фразеологізми, які для максимально ефективного підсилення змісту та насичення новою інформацією художнього тексту при перекладі зазнають різних змін. Ці зміни мають за мету найкращу адаптацію фразеологізму до змісту тексту та підсилення їх функцій у тексті. Головним завданням перекладача є передача концептуально вагомих стилістичних прийомів або комплексу фігур. Зокрема, націлена увага на тому, як саме перекладачка виходить із ситуації, коли український фразеологізм може зовсім не передати експресивність чи важливість ситуації в яку потрапила головна героїня. У таких

випадках вдаються до описового перекладу, калькування або контекстуальної заміни, котрі компенсують втрату при перекладі. Окрім цього, для дитячої літератури притаманна передача англійських ідіом за допомогою українських сталіх словосполук розмовного реєстру, що підсилюють зміст певної ситуації.

Ключові слова: прагматика, текст оригіналу, текст перекладу, перекладацькі трансформації, фразеологізми, аксіологія, алюзія, антономазія.

Summary. *This article aims at identifying the problem of pragmatic adaptation of modern children's literature on the example of the children's story «Judy Moody and Boring Summer» by Megan MacDonald translated into Ukrainian. Special attention is paid to the use of phraseological and axiological transformations in translation, such as allusive references to songs and phrasal units. The author of the original text uses allusions to various songs and phrases in order to provide new information to young readers and expand their outlook, taking examples from her own childhood, thus inspiring their self-confidence. The translator, on the other hand, adapts such realities to the Ukrainian-speaking reader. In particular, this article regards fragments when the translator had not found the equivalence to this or that English word group, therefore we proposed some of our own. Phrasal units are adapted pragmatically in translation. Thus, they undergo various changes in translation in order to enhance the content effectively and fill in the literary text with new information. These changes are aimed at the best adaptation of phraseology to the content of the text and strengthening their functions in the text. The main task of the translator is to transfer stylistic devices or a set of figures which are conceptually important. In particular, the attention is focused on how the translator solves the problem when Ukrainian phraseology may not convey the expressiveness or importance of the situation in which the main character appears. In such cases, the translator resorts to descriptive translation, tracing, or contextual substitution to compensate for lexical lacunas. In addition, children's literature is characterized by the transmission of English idioms with the help of Ukrainian fixed phrases of the colloquial register, which reinforce the meaning of a particular situation.*

Key words: *pragmatics, source text, target text, transformations in translation, phrasal unit, axiology, allusion, antonomasia.*

Вступ. Нині в перекладознавстві проблема прагматичної адаптації текстів набуває актуальності, якщо порівняти навіть із проблемою визначення ступеня адекватності й еквівалентності текстів оригіналу та перекладу. Важливим критерієм у перекладознавстві є здатність перекладача досягти прагматичних цілей перекладу, тобто наблизити текст перекладу до цільової аудиторії та реалій сьогодення. Повне осмислення перекладачем мовних явищ у тексті оригіналу досягається з урахуванням лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів. Загально відомим фактом є те, що переклад – це особлива форма міжмовної комунікації, через що прагматичний вплив мовних категорій є очевидним.

Прагматичний аспект перекладу постає в центрі наукової уваги таких учених, як-от: А. Нойберт, А. Д. Швейцер, В. В. Демецька, В. Л. Лисенко, О. О. Селіванова та інших вітчизняних і зарубіжних лінгвістів. Одним із найпотужніших критеріїв оцінювання якості перекладу дослідники вважають ступінь близькості з оригіналом, якість мовного оформлення тексту і, що найважливіше, здатність перекладу досягти поставлених автором цілей. Німецький учений А. Нойберт зазначає, що адекватний переклад – це такий переклад, який зберігає прагматику оригіналу. За А. Д. Швейцером, прагматична адаптація – це перетворення вихідного висловлення з урахуванням передачі його прагматичного значення, тобто специфічного сприйняття інформації, що міститься в мовленнєвому висловлюванні, з боку різних одержувачів.

В українському перекладознавстві термін «адаптація» розтлумачено у ґрунтовному дослідженні В. В. Демецької: «адаптація – це тип перекладу з домінантною прагматичною настановою та орієнтацією на стереотипи очікування носіїв мови-реципієнта й культури-реципієнта» [2].

Попри численні спроби перекладознавців окреслити конкретні напрями дослідження прагматичної адаптації текстів оригіналу й перекладу сучасної дитячої художньої літератури, донині не існувало єдиної сформульованої концепції аналізу. Отже, **метою** нашого дослідження є з'ясувати особливості прагматичної адаптації дитячої повісті Меган МакДоналд «Джуді Муді й НЕнудне літо» («Judy Moody and the NOT Bummer Summer») при перекладі на українську мову.

Методологія та методи дослідження. Українська дослідниця О. О. Селіванова, проаналізувавши науковий доробок вітчизняних та зарубіжних перекладознавців та спираючись на теорію Ч. Морріса щодо рівнів еквівалентності, робить висновок про те, що еквівалентність – це «найоптимальніший баланс семантики та форми, денотативної, конотативної, стилістичної, культурної, прагматичної інформації текстів оригіналу та перекладу» [8, с. 456]. На противагу еквівалентності дослідники вводять поняття адекватності, задля розмежування явищ еквівалентності перекладу та відповідності прагматичного впливу текстів. На думку вченої, різниця між адекватністю та еквівалентністю полягає в тому, що перша визначається як «близькість оцінок змісту текстів їхніми адресатами» [9, с. 838], тобто вплив тексту перекладу та тексту оригіналу повинен бути тотожним для різних реципієнтів.

Нову класифікацію перекладацьких трансформацій О. О. Селіванова запропонувала, спираючись на тріаду мовного семіозису, засновану Ч. Моррісом, який виокремив семантику, синтактику та

прагматику. Натомість українська дослідниця умовно диференціювала перекладацькі трансформації на формальні, формально-змістові та формально-змістові із прагматичним компонентом, зберігши при цьому три виміри семіозису як цілісний процес [8, с. 456].

У нашій статті ми розглядаємо прагматичну адаптацію українського перекладу дитячої повісті американської письменниці Меган МакДоналд «Джуді Муді й НЕнудне літо» на прикладах формально-змістових заміни із прагматичним компонентом, до яких дослідниця відносить фігуративні, фразеологічні, концептуальні, аксіологічні та мегатекстові трансформації [9, с. 861].

Виклад основного матеріалу. Переклад художнього тексту, особливо націленого на читача молодшого віку, вимагає від перекладача не лише вміння знайти еквівалент тій чи іншій одиниці мови тексту оригіналу, а й вдало збалансувати прагматичний вплив текстів на відповідних реципієнтів.

Прагматична адаптація у перекладі дитячої літератури неминуха, але її треба застосовувати помірковано. Неправильне застосування адаптації може призвести до негативних наслідків: постійне нівелювання міжкультурних розбіжностей може призвести до порушення принципів естетизму та дидактизму, а повсюдна експлікація та симпліфікація у тексті перекладу веде до зменшення художньої цінності оригінального тексту і переобтяження тексту перекладу власними додаваннями перекладача [6, с. 6].

Збереження прагматичної орієнтації тексту перекладу є важливим у випадках передачі концептуально вагомого стилістичного прийому або комплексу фігур, які зумовлюють стилістичний принцип висування як спосіб формальної організації тексту, що передбачає фокусування уваги читача на певних елементах повідомлення, котрі викликають здивування своєю несподіваністю, непередбачуваністю й неприродністю з метою акцентуації, певної думки. І. В. Корунець стверджує, що прагматичний рівень передбачає підтекстову спрямованість, тобто авторську орієнтацію, у змістовій одиниці мови-джерела і в змістовій одиниці мови носіїв перекладу [4, с. 44].

У масиві формально-змістових трансформацій із прагматичним компонентом аксіологічні заміни спрямовані на збереження ціннісної орієнтації текстів у перекладі [8, с. 468]. Вагомим важелем для здійснення прагматичних трансформацій є етнічні цінності, зафіксовані в текстах оригіналів, які мають відповідати цінностям носіїв мови перекладу. Такими цінностями є сенсорні, психологічні, естетичні, утилітарні й інші оцінки, моральні норми, етнічні пріоритети, етнічні гетеростереотипи – оцінки інших етносів. Одним із засобів збереження такої інформації є алюзія.

Типовою ознакою алюзії є її спрямованість на реципієнта художнього твору. Оскільки в текст художнього твору вона вводиться без пояснень та посилань, то саме доступність матеріалу, до якого звертається автор, є чи не єдиним фактором, що гарантує впізнаваність алюзії в літературному творі. Наскільки перекладачеві вдасться це зробити, залежить від його ерудиції, інтелектуальності та фонових знань [3, с. 27].

Надзвичайно важливим є джерело алюзій, тому варто враховувати прецедентні тексти, тобто такі тексти, які є знайомими для читача, щоб мати змогу впізнати натяк чи посилання на них. До таких текстів відносимо Біблію, античні міфи, фольклорну спадщину, видатні твори світової літератури. Серед інших джерел алюзії зазначимо культурні алюзії, історичні події, інші літературні твори та пісні [11, с. 96].

Визначальною складовою етнокультурної компетенції є культурно-мовна компетенція – здатність носіїв певної етнічної культури й мови впізнати в мовних одиницях і мовленнєвих продуктах культурно значущі настанови й норми, ціннісні орієнтири, культурні коди й можливість їхньої переінтерпретації, а також організувати свою комунікативну поведінку та текстопородження згідно з цими культурними знаннями [7, с. 5]. Розглянемо приклад передачі таких знань у вигляді алюзії на матеріалі дитячої повісті Меган МакДоналд «Джуді Муді й НЕнудне літо»:

I scream, you scream, we all scream for Old King Kold ice cream (2, с. 35) // *Я верещу, ти верещиш, ми верещимо – морозива хочемо!* *Морозива Старого Короля Мороза* (1, с. 72).

У цьому фрагменті Меган МакДоналд використовує популярну пісню як слоган до морозива (яке Джуді Муді обожнює), додавши до слів композиції назву самого морозива – «*Old King Kold*». В англо-американському культурному середовищі слова цієї композиції знають усі – від малого до великого. Вперше її заспівали в 1927 році (на слова та музику Говарда Джонсона, Біллі Молла та Роберта А. Кінга). Через феєричний успіх у 20-х роках мелодія стала традиційним джазовим стандартом, а приспів лірики «*I Scream, You Scream, We All Scream for Ice Cream*» залишився частиною популярної культури. У пісні «*Ice Cream*» ідеться про вигаданий коледж у «країні льоду та снігу, серед ескімосів», а гімн студентів – це приспів: «*I Scream, You Scream, We All Scream for Ice Cream*» [13].

Назва «*Old King Kold*» – це відсилка в дитинство авторки повісті: коли вона була зовсім маленькою, до них у містечко приїздив фургон із морозивом, яке зберігалося у спеціальних картонних коробочках. Нині компанія, яка виробляла це морозиво, вже не діє.

Перекладачка Наталя Ясіновська зберегла англо-американську алюзивну відсилку, дібравши український відповідник приспів з пісні тексту оригіналу: – «*Я верещу, ти верещиш, ми верещимо – морозива хочемо! Морозива Старого Короля Мороза*». Водночас у сучасному мультимедійному просторі є слогани, які знають усі, до прикладу, морозиво «Каштан» – яскрава картинка та гучний слоган: «Любов до самої палички». На нашу думку, цей фрагмент можна було перекласти, дотримуючись концепції авторки повісті, тобто поєднати пісні-слогани до двох продуктів. Так, усім добре відома пісенька з реклами «Кіндер Пінгві»:

Кіндер Пінгві я люблю!

Кіндер пінгві я люблю!

Кіндер Пінгві, Кіндер Пінгві!

Кіндер Пінгві я люблю!

Усім українським дітям смакує морозиво виробництва компанії «Три Ведмеді». Якщо поєднати пісню-слоган «Кіндер Пінгві» та ідею морозива «Три Ведмеді», то матимемо щось на кшталт:

Три Ведмеді я люблю!

Три Ведмеді я люблю!

Три Ведмеді, Три Ведмеді!

Три Ведмеді я люблю!

Такий переклад сприяв би збереженню прагматичного ефекту тексту оригіналу на читача і зацікавив би не лише цільову аудиторію, а й дорослих.

Розглянемо фрагмент з алюзією-відсиланням на український фразеологізм:

*Stink, you have **Bigfoot on the brain** (2, с. 45) // Стінку, ти біґфутнаний на всю голову (1, с. 93).*

Брат Джуді Муді шалено хотів віднайти Біґфута та стати знаменитим на весь світ. Він настільки ним захоплювався, що постійно розповідав про нього Джуді, доводячи її цим до сказу. Описуючи прагнення хлопчика, Меган МакДоналд обрала фразеологізм *have on the brain* – «to not be able to stop thinking or talking about one particular thing» [12]. Український відповідником англійської ідіоми слугує фразеологізм, який містить оказіональний, авторський компонент: *біґфутнаний на всю голову*. Вочевидь, перекладачка робить алюзивне відсилання до українського фразеологізму *хворий на всю голову*, що означає зовсім ненормальний, чокнутий. До того ж, зазначимо, що така заміна із прагматичним компонентом відбулася на підставі холонімічного перенесення *have Bigfoot on the **brain** // біґфутнаний на всю голову*, де *brain* – «the organ inside the head that controls thought, memory, feelings, and activity» [12], а *голова* – «частина тіла людини, в якій міститься мозок» [1, с. 109].

Be there or be a Squarepants (2, с. 9) // *Приходь, якщо ти не пацюк* (1, с. 12).

У цьому фрагменті ім'я американського мультиплікаційного персонажу *Squarepants* («Губка Боб») вжито у значенні – «a discarded kitchen sponge» [12]. Для англо-американських реципієнтів уживання імені цього вигаданого героя є традицією, зокрема, у спробі образити людину, адже всім добре відома історія губки, який живе на дні океану в будинку із ананасу та працює в найкращому закладі Бікіні Боттом – «Красті Краб». Губка Боб працює шеф-поваром, його роздінка – знання таємничого рецепту крабсбургерів, котрий він нікому не розповідає. Для українців така реалія є непритаманною, нетиповою, чужою. Наталя Ясіновська влучно підбрала еквівалент, який добре знайомий як цільовій аудиторії, так і дорослим – *пацюк*. У цьому випадку стає зрозуміло, що йдеться про огидну, боягузливу, ницу людину.

У тексті оригіналу авторка Меган МакДоналд застосовує антомазію як стилістичний засіб вираження, тобто використовує широковідоме англо-американській аудиторії ім'я персонажа для іменування друзів головної героїні Джуді Муді – *Squarepants*. Проте при перекладі Наталі Ясіновській не вдається підібрати влучний відповідник, який стосувався б саме вигаданого персонажа, тому вона обрала інваріант, що концептуально відповідає оніму оригіналу. Водночас зазначимо, в українській літературі існує персонаж на ім'я Клим, який усіх боявся. Це герой нової популярної книги серед дітей – «Таємне товариство боягузів», автором якої є Леся Воронина. Клим, так само як і Губка Боб, котрий мав своє лігво на дні океану, ховався на дні каналізації, де була розташована лабораторія «Таємного товариства боягузів».

Окрім цього, в основі англomовного виразу *be there or be a Squarepants* знаходимо алюзію на англійський фразеологізм – «to be there or be square», значення якого авторка Меган МакДоналд зберігає – «if one does not attend a certain event, one is not “cool”» [12]. Такий фразеологізм, зазвичай, англо-американське суспільство вживало як сленгове словосполучення, яке нині вийшло з ужитку. Ця ідіома означала щось на кшталт «будь тут або залишайся в дурнях» чи «будь там або ти не з нами».

Передачу фразеологізмів у перекладі також розглядають у масиві формально-змістових трансформацій із прагматичним компонентом. Прагматичною спрямованістю характеризуються фразеологізми, які при перекладі замінюються або нефразеологічною одиницею або іншим фразеологізмом. Сучасна дослідниця О. О. Селіванова

стверджує, що етнокультурна установка перекладача передбачає врахування фразеологічних масивів кожної з мов із метою балансу впливу, тому такі прагматичні трансформації можна вважати фразеологічними. Фразеологічний прийом передбачає переклад за допомогою еквівалента та переклад за допомогою аналога [8, с. 472].

Перекладаючи англійський текст на українську мову, Наталі Ясіновській удавалося підібрати український фразеологізм, значення якого відповідає смислу англійської ідіоми. Розглянемо приклад:

You scared Judy's pants off, Frank (2, с. 72) // *У Джуді аж жижки трусяться від страху* (1, с. 157).

У цьому фрагменті англійський сталий вираз – *scared pants off* – «to frighten someone very badly» [12] замінено українським відповідником – *жижки трусяться* з урахуванням етнокультурної компетенції реципієнта. Адже значення українського відповідника – «у кого-небудь з'являється почуття страху перед кимсь-чимсь» [10] відповідає ситуації, в яку потрапляє головна героїня. Полюючи на Бігфута, вона сама того не розуміючи, випадково ловить Рокі – свого друга. Рятуючи свого брата, дівчинка відчайдушно кидається на уявного монстра першою попри те, що їй справді лячно, аж *жижки трусяться*.

Наталі Ясіновській здебільшого вдавалося дібрати українську фразеологічну словосполуку, еквівалентну за лексичним значенням англійській ідіоми:

Judy swallowed hard (2, с. 74) // *Джуді ковтнула клубок у горлі* (1, с. 160).

Стала словосполука *swallowed hard* має значення «difficult to believe» [12], аби зберегти сенс висловлювання, перекладачка підбрала український фразеологізм *ковтнула клубок у горлі*, що означає – «про відчуття спазм, болісного стиснення в горлі внаслідок хвилювання, якихось переживань тощо» [1, с. 190], окрім того, вдалося передати емоційне забарвлення цього вислову. Однієї темної ночі Джуді Муді та її брат Рокі переслідували Бігфута у густих хашах, де не було жодної живої істоти, проте волохате чудовисько привело їх до свого лігва. Діти не бачили, куди він зник, і були дуже налякані, адже не хотілося бути з'їденим величезним монстром. Джуді Муді сильно хвилювалася, що їм ніхто не прийде на допомогу, а тому через такі сильні емоції їй важко було не те, що ковтати, вона навіть слова не могла вимовити.

Серед нефразеологічних прийомів перекладу розповсюдженими є калькування, описовий переклад та контекстуальна заміна. Розглянемо фрагмент утрати фразеологізму в мові перекладу: *Rocky looked green around the edges* (2, с. 15) // *Рокі аж позеленів* (1, с. 24).

Англійську ідіому *green around the edges* – «look ill and pale» [12] було замінено українським відповідником із прямим значенням – *позеленіти* – «змінитися на обличчі» [5]. У перекладі Наталя Ясіновська втрачає фразеологізм, натомість вона підбирає лексему, яка точно описує стан одного з персонажів. Для української культури притаманно використовувати зелений колір у тих ситуаціях, коли людина через сильне хвилювання, починає почуватися зле, її нудить та в голові паморочиться. Джуді Муді мала грандіозні плани на це літо, вона створила план, як вони всі разом мають веселитися. Водночас її друг Рокі мав зовсім інші плани, батьки відправляли хлопця до табору, щоб він учився різним цирковим трюкам. У той момент, коли дівчинка розповідала всі захоплюючі завдання та квести, які вони мають пройти, йому стало погано через свою поведінку, адже Рокі зовсім забув попередити Джуді про свій від'їзд. Обрана перекладачем лексема з непрямим значенням – *позеленів*, влучно передає психологічний стан хлопчика.

В українському перекладі дитячої повісті Меган МакДоналд трапляються фрагменти, в яких англійські словосполучення з переносним значенням замінено на українські сталі словосполучення розмовного реєстру. Розглянемо фрагмент, де застосовано прийом дефразеологізації:

Cross my heart (1, с. 34) // *Хрест на пuzzi* (2, с. 68).

Англійську сталу словосполуку *cross my heart* – «said to show that what you have just said or promised is completely true or sincere» [18], авторка повісті застосувала до ситуації, коли батьки Джуді Муді мають поїхати до Каліфорнії, аби допомогти бабусі з переїздом, проте ані Джуді, ані її брата, вони не беруть із собою. Тато Джуді, аби вона не дуже засмучувалася, обіцяє приліпити жуйку на так званій стіні Каліфорнійських жуйок. Він знає, як Джуді любить різні дивакуваті речі, а така історична пам'ятка – просто знахідка для неї. Адже в Каліфорнії існує стіна заввишки 4,5 метри, завдовжки – 21 метр, обклеєна жувальними гумками. Історія цієї стіни не відома, ніхто не знає, хто започаткував таку традицію, але скільки б разів уряд не намагався прибрати її, на наступний день таємниці, магії, дива, обирає просторіччя – *хрест на пuzzi*. Нині такий вираз є застарілим, тому краще використати досить вживаний вислів – *зуб даю*.

Висновки з дослідження. Головною проблемою перекладу дитячої літератури є такі аспекти, як адаптація перекладу до потреб цільової аудиторії, маніпуляції з тестом перекладу, які зумовлюють наявність різнопланових відхилень від оригіналу, визначення

специфічних рис дитячої літератури та її потенційних читачів, які повинні обов'язково враховуватись у перекладі. Дитяча література завжди насичена різноманітними фразеологізмами та алюзіями, що збагачує словниковий запас дитини та створює мовну картину світу. За допомогою формально-змістових трансформацій із прагматичним компонентом перекладач має якомога точніше наблизити цільову аудиторію до його мовно-культурного середовища, тобто адаптувати оригінальний текст до україномовного читача.

Перспективою подальших розвідок у напрямі вивчення способів та засобів прагматичної адаптації текстів оригіналу та перекладу сучасної дитячої художньої літератури є аналіз мегатекстових трансформацій, а саме коментарів та приміток, які автор застосовує задля компенсації інформації та з метою збалансувати прагматичний вплив на читача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 13.02.2022).
2. Демецька В.В. Теорія адаптації в перекладі : рукопис / Київський університет ім. Т. Шевченка. Київ, 2007. URL: <http://avtoreferat.net/content/view/11107/66/> (дата звернення: 09.02.2022).
3. Кам'янець А.Б., Некряч Т.С. Інтертекстуальна іронія і переклад : монографія. Київ : вид. Карпенко В. М., 2010. 176 с.
4. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2008. 512 с.
5. Портал української мови та культури «Словник». URL: <https://slovyk.ua> (дата звернення: 12.02.2022).
6. Потапова А.Є. Відтворення стилістичних засобів у перекладі дитячої художньої літератури (на матеріалі українських, німецьких та російських перекладів творів Дж. К. Ролінг) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.16. Одеса, 2011. 19 с.
7. Селіванова О.О. Етнокультурна компетенція: когнітивне підґрунтя й мовна репрезентація. *Вісник Черкаського університету*. Черкаси, 2019. С. 3–12.
8. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке: монографічне видання. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
9. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми [Електронний ресурс] : підручник. Вид. 2-е, виправл. і доп. Черкаси, 2017. 1 електрон. опт. диск (CD-R).
10. Фразеологічний словник «Горох». URL: <https://goroh.pp.ua/> (дата звернення: 09.02.2022).
11. Цепенюк Т.О. Відтворення алюзій в українських перекладах англійської художньої прози. Збірник наукових праць. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. Випуск 13. Хмельницький, 2017. С. 94–100.
12. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/> (дата звернення: 18.02.2022).

13. The history of song creation «I Scream, You Scream, We All Scream for Ice Cream». *Wikipedia: the free encyclopedia*. URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Ice_Cream_\(I_Scream,_You_Scream,_We_All_Scream_for_Ice_Cream\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Ice_Cream_(I_Scream,_You_Scream,_We_All_Scream_for_Ice_Cream)) (дата звернення: 18.02.2022).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

1. Меган МакДоналд. Джуді Муді й НЕнудне літо [Текст] : Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 196 с.
2. Megan, McDonald. Judy Moody and the NOT Bummer Summer. Massachusetts : Candlewick Press Inc., 2011. 208 p.